

مبانی بیمه

بخش چهار: تقسیم‌بندی انواع بیمه

شیرین شعاعی

تقسیم‌بندی انواع بیمه

2

- با توجه به انواع ریسک، قراردادهای بیمه نیز انواع متعددی دارد.
- ماهیت حقوقی بیمه‌نامه‌ها در کلیه موارد یکسان نیست و گهگاه می‌توان تفاوت‌هایی بین آن‌ها تشخیص داد.
- برای تقسیم‌بندی انواع بیمه‌ها، روش‌های مختلفی ارائه شده است.
- طبقه‌بندی مورد استفاده در زیر بر مبنای کاربرد بیمه در زمینه‌های مختلف و در عین حال مبین وجود تفاوت‌های حقوقی بین آن‌ها نیز می‌باشد.
- به طور کلی بیمه در دو زمینه کلی زیر مورد استفاده قرار می‌گیرد:

(1) بیمه‌های اجتماعی

(2) بیمه‌های بازرگانی

بیمه‌های اجتماعی

3

□ بیمه‌های اجتماعی یا اجباری:

- بیمه‌های اجتماعی که به آن بیمه‌های اجباری یا بیمه‌های ناشی از قانون هم می‌گویند.
- این بیمه‌ها بیشتر در مورد کارگران و طبقه کم درآمد جامعه کاربرد دارد. یعنی افرادی که از یک سو نیروی کار جامعه محسوب می‌شوند و از سوی دیگر خود کمتر به فکر تأمین آینده و معیشت خویش هستند.
- بنابراین دولت در جهت حمایت از این قشر، قانوناً آن‌ها را تحت حمایت بیمه‌های اجتماعی قرار می‌دهد.

بیمه‌های اجتماعی

4

□ دو ویژگی مهم بیمه‌های اجتماعی عبارتند از:

- اولاً شخص دیگری (کارفرما) سهم عمده حق بیمه را پرداخت می‌کند و درصد کمتری را بیمه‌شده می‌پردازد.
- در بیمه‌های اجباری برخلاف بیمه‌های بازرگانی که حق بیمه متناسب با ریسک تعیین می‌شود، در بیمه‌های اجتماعی حق بیمه درصدی از حقوق و مزایا دریافتی است و ارتباطی با ریسک ندارد.

بیمه‌های بازرگانی

5

- به بیمه‌های بازرگانی، بیمه‌های اختیاری هم اطلاق می‌شود.
- در آن بیمه‌گذار به میل خود و آزادانه به تهیه انواع پوشش‌های بیمه‌ای بازرگانی اقدام می‌کند.
- در بیمه‌های بازرگانی، بیمه‌گذار و بیمه‌گر در مقابل هم متعهد هستند.
- بیمه‌گر در مقابل دریافت حق بیمه از بیمه‌گذار، تأمین بیمه‌ای در اختیار وی قرار می‌دهد.
- بیمه‌های بازرگانی، با توجه به نوع و طبیعت خطر، به دو دسته بزرگ تقسیم می‌شود.
 - بیمه‌های دریایی.
 - بیمه‌های غیر دریایی.

بیمه‌های بازرگانی

6

- تقسیم‌بندی دیگری که تقریباً منسوخ شده و مورد استفاده قرار نمی‌گیرد، بصورت:
 - بیمه‌های اموال.
 - اشخاص.
 - است.
- بازارهایی نیز وجود دارند که به موجب آن‌ها بیمه‌های بازرگانی به دو دسته تقسیم می‌شوند:
 - بیمه زندگی.
 - غیر زندگی.
 - اصولاً بازارهای بیمه‌ای با توجه به قوانین و مقررات بیمه‌ای و ساختار بازار از تقسیم‌بندی‌های مختلف استفاده می‌کنند.
- در این کتاب، بیمه‌های بازرگانی به بیمه‌های اشیا، مسئولیت، زیان پولی و بیمه اشخاص تقسیم شده‌اند.

بیمه اشیا

7

- در این نوع بیمه، موضوع تعهد بیمه‌گر یک شیء است، یعنی هرآنچه که قابل تبدیل به وجه نقد است.
- بیمه اشیا:
- قراردادی برای جبران زیان وارده و پرداخت غرامت است.
- البته دقت کنید که بیمه‌گذاری که متحمل زیانی شده است، نمی‌تواند غرامتی بیشتر از میزان واقعی دریافت کند، یعنی وضعی بهتر و مساعدتر از زمان قبل از بروز حادثه داشته باشد.
- از مهم‌ترین ویژگی انواع بیمه‌های اشیا خسارتی بودن آن‌ها است.
- حداکثر تعهد بیمه‌گر تا سقف مبلغ بیمه شده خسارت وارده به بیمه‌گذار است.
- ✓ به عبارت دیگر بر اثر تحقق خطر بیمه‌شده، وضعیت مالی بیمه‌گذار، نامتعادل می‌شود که بیمه‌گر این وضعیت نامتعادل را بر طرف می‌کند.

بیمه اشیا

8

- بیمه‌های اشیا، متنوع‌ترین شاخه بیمه‌های بازرگانی است.
- بر اثر پیشرفت تکنولوژی و ورود انواع محصولات و فراورده‌های صنعتی، با وجود اینکه تسهیلات و رفاه اجتماعی برای مردم به همراه دارد، پتانسیل خسارت را نیز با خود به ارمغان می‌آورد.
- بیمه‌گران طرح‌ها و پوشش‌های بیمه‌ای را، برای جبران خسارت و زیان‌های احتمالی ناشی از این گونه خطررها به بازار بیمه عرضه می‌کنند.
- در نتیجه انواع بیمه‌های اشیا به طور مرتب در حال افزایش‌اند که در ادامه به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌شود.

انواع بیمه اشیا

9

- (1) بیمه آتش سوزی، انفجار، صاعقه و خطرهای نظیر سیل، زلزله، طوفان، شکست شیشه، ترکیدگی لوله آب، ضایعات ناشی از برف و باران، دزدی.
 - (2) بیمه اتومبیل (بدنه، سرنشین، شخص ثالث).
 - (3) بیمه محصولات کشاورزی.
 - (4) بیمه هواپیما.
 - (5) بیمه مهندسی.
 - (6) بیمه کشتی.
 - (7) بیمه حمل و نقل کالا
 - (8) بیمه کامپیوتر
 - (9) بیمه سفینه‌های فضایی
- ✓ زمینی
✓ دریایی (کشتی، کالا)
✓ هوای

بیمه مسئولیت

10

- بیمه مسئولیت:
- بیمه‌ای است که مسئولیت مدنی بیمه‌گذار را در قبال اشخاص ثالث بیمه می‌کند.
- بنابر یک اصل حقوقی، در حقیقت هرکس مسؤول زیان و خساراتی است که به جان و مال اشخاص دیگر وارد می‌آورد.

بیمه زیان پولی

11

□ در بیمه زیان پولی، موضوع بیمه، در واقع میزان معینی پول است، که بیمه‌گر به دلیل عدم ایفای تعهد بیمه‌گذار می‌پردازد.

□ انواع بیمه‌های زیان پولی عبارتند از:

- (1) بیمه اعتبار.
- (2) بیمه تضمین.
- (3) بیمه عدم النفع.
- (4) بیمه صداقت و امانت.

بیمه‌های اشخاص

12

□ در بیمه اشخاص موضوع تعهد بیمه‌گر، در واقع فوت یا حیات یا سلامت بیمه شده است.

□ در بیمه اشخاص، بیمه‌گر نمی‌تواند غرامت وارده به بیمه شده را برآورد کند. تعیین سرمایه بیمه برعهده بیمه‌گذار است.